

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Odeljenje za štampu

© Savet Evrope, 2021.godine. Ovaj nezvaničan prevod je urađen u okviru projekta "Podrška kosovskim* institucijama u borbi protiv torture, zlostavljanja i degradirajućeg tretmana lica lišenih slobode". Projekat su podržali Vlada Norveške i Savet Evrope. Ovaj prevod ni na koji način ne obavezuje Sud. © Council of Europe, 2021. Unofficial translation made under the Project on "Strengthening Kosovo* Institutions in Fight against Torture, Ill-treatment and Degrading Treatment". The project is funded by Norwegian government and the Council of Europe. This translation does not bind the Court.

© Conseil de l'Europe, 2021. Cette traduction non officielle a été faite dans le cadre de Project "Renforcer les institutions du Kosovo* dans la lutte contre la torture, les mauvais traitements et les autres traitements dégradants". Le projet est financé par le gouvernement norvégien et le Conseil de l'Europe. Cette traduction ne lie pas la Cour.

*Svaku odrednicu prema Kosovu, bilo da se radi o teritoriji, institucijama ili stanovništvu, u ovom tekstu treba razumeti u potpunosti u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i bez prejudiciranja statusa Kosova

*All references to Kosovo, whether the territory, institutions or population, in this text shall be understood in full compliance with United Nations Security Council Resolution 1244 and without prejudice to the status of Kosovo.

* Toute référence au Kosovo mentionnée dans ce texte, qu'elle concerne le territoire, les institutions ou la population, doit se comprendre en plein conformité avec la Résolution 1244 du Conseil de Sécurité de l'Organisation des Nations Unies et sans préjuger du statut du Kosovo.

Tematski pregled – Migranti u pritvoru

Novembar 2019.

Ovaj tematski pregled ne obavezuje ESLJP i nije iscrpan

Migranti u pritvoru

Vidi takođe tematski pregled [„Deca migranti koja putuju s pratnjom, a nalaze se u pritvoru“](#) i [„Maloletni migranti koji putuju bez pratnje, a nalaze se u pritvoru“](#).

„...[L]išenje slobode stranaca, praćeno odgovarajućim mehanizmima zaštite za lica o kojima je reč, prihvatljivo je samo da bi se državama omogućilo da spreče nezakonitu imigraciju, a da u isto vreme poštuju sve svoje međunarodne obaveze, posebno one preuzete po osnovu [Ženevske konvencije o statusu izbeglica iz 1951.](#) i [Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava](#). Kada sprečavaju nezakonito useljavanje, države članice ne smeju uskratiti tražiocima azila zaštitu koja im je zajemčena navedenim konvencijama... Kada se od [Evropskog] Suda [za ljudska prava] zahteva da ispita da li je način /metod/ izvršenja mera usklađen sa odredbama [Evropske] Konvencije [za zaštitu ljudskih prava], on mora da vodi računa o specifičnim situacijama u kojima se nalaze lica o kojima je reč... Države članice moraju posebno da vode računa o članu 3. Konvencije, koji utvrđuje jednu od najosnovnijih vrednosti demokratskih društava i u apsolutnom smislu zabranjuje mučenje i nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje bez obzira na okolnosti slučaja i ponašanje žrtve...“ ([M. S. S. protiv Belgije i Grčke \(Predstavka br. 30696/09\)](#), Presuda Velikog veća od 21. januara 2011, stavovi 216–218).

Lišenje slobode / ograničenje slobode kretanja

[Amuur protiv Francuske](#)

25. jun 1996.

Podnosioci predstavke, državljani Somalije – trojica braće i sestra – rođeni su između 1970. i 1975. godine, a u Francusku su stigli preko Sirije u martu 1992. Oni su tvrdili da su njihovi životi u Somaliji bili ugroženi nakon što je svrgnut režim predsednika Sijada Bara (*Siyad Barr*). Nije im dopušteno da uđu na teritoriju Francuske uz obrazloženje da su im pasoši falsifikovani. U predstavi su se pritužili da su 20 dana držani u tranzitnoj zoni na aerodromu „Pariz Orli“ pre nego što su vraćeni u Siriju.

Evropski sud za ljudska prava je stao na stanovište da je u datom slučaju bio **prekršen član 5. stav 1.** (pravo na slobodu i bezbednost) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. ESLJP je ustanovio da je u datom slučaju bio primenljiv član 5. jer je to što su podnosioci predstavke zadržani u tranzitnoj zoni u praksi ekvivalent lišenja slobode. To lišenje slobode je bilo nezakonito zato što važeće odredbe francuskog unutrašnjeg prava koje su u to vreme bile na snazi nisu dozvoljavale redovnim sudovima da preispituju uslove pod kojima se stranci drže ili da uvode ograničenje dužine njihovog pritvora. Isto tako, te odredbe nisu omogućavale da im se pruži pravna, humanitarna i socijalna pomoć.

Shamsa protiv Poljske

27. novembar 2003.

Podnosioci predstavke, dva brata, libijski su državljani koji su uhapšeni u Varšavi bez ikakvih važećih isprava ili dozvole boravka. Naloženo je da budu proterani u roku od 90 dana i odvedeni su u deportacioni pritvor. Vlasti su tri puta pokušale da izvrše nalog za proterivanje, ali im to nijednom nije pošlo za rukom, delimično i zbog toga što su braća odbijala da saraduju. Prema poljskom zakonu, nalog za proterivanje mora biti izvršen u roku od 90 dana, a ako se to

ne dogodi, lice o kome je reč mora biti pušteno na slobodu. Podnosioci predstavke su se pritužili da ih je pogranična policija, očekujući njihovo proterivanje, držala na varšavskom aerodromu, i to u tranzitnoj zoni i posle datuma kada je trebalo da budu pušteni na slobodu prema poljskom zakonu, tj. 25. avgusta 1997. Međutim, vlasti su bez ikakvog pravnog osnova nastavile da izvršavaju nalog za proterivanje i pošto je istekao zakonski rok, a to su činile sve do 3. oktobra 1997, kada je policija odvela podnosiocima predstavke na pregled u bolnicu i tamo ih ostavila.

ESLJP je istakao da pritvor u trajanju od nekoliko dana koji je odredio sud, sudija ili neko drugo lice koje ima ovlašćenje da vrši sudsku vlast ne može biti smatran „zakonitim“ u smislu člana 5. stav 1. (pravo na slobodu i bezbednost) Konvencije. Pošto pritvor podnosioca predstavke između 25. avgusta i 3. oktobra 1997. nije bio „propisan zakonom“, niti je bio „zakonit“, ESLJP je zaključio da je u datom slučaju **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije.

Riad i Idiab protiv Belgije (Vidi takođe, dole, odeljak pod naslovom „Uslovi pritvora“)

24. januar 2008.

Podnosioci predstavke, palestinski državljani, posebno su se pritužili na uslove u kojima su bili pritvoreni u tranzitnoj zoni nacionalnog aerodroma u Briselu nakon što su nezakonito ušli na teritoriju Belgije.

ESLJP je stao na stanovište da pritvor podnosioca predstavke u tranzitnoj zoni nije bio zakonit, čime je **prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). ESLJP je takođe zaključio da je činjenica da su podnosioci predstavke bili pritvoreni više od deset dana u prostorijama o kojima je reč predstavljala nečovečno i ponižavajuće postupanje, čime je **prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja).

Nolan i K. protiv Rusije

12. maj 2009.

Podnosilac predstavke, državljanin SAD, pritužio se da je 2. juna 2002. godine, po povratku sa kraćeg odsustva u inostranstvu, bio zaključan devet sati u ćeliji na aerodromu „Šeremetjevo“ u Moskvi i da mu, iako je imao važeću rusku vizu, nije bilo dopušteno da ponovo uđe u Rusiju.

ESLJP je ustanovio da su uslovi boravka podnosioca predstavke tokom noći u tranzitnoj prostoriji na moskovskom aerodromu u praksi bili istovetni sa lišenjem slobode, za koje su odgovornost snosile ruske vlasti. Pošto nije bilo smernica koje su predviđale prelazak granice, ESLJP je zaključio da nacionalni pravni sistem nije zaštitio podnosioca predstavke od proizvoljnog lišenja slobode, **čime je bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i

bezbednost).

Khlaifia i drugi protiv Italije

15. decembar 2016. (Veliko veće)

Ovaj slučaj se odnosio na pritvor ilegalnih migranata u prihvatnom centru na ostrvu Lampeduza i potom na brodovima ukotvljenim u luci u Palermu, kao i na njihovu repatrijaciju u Tunis; reč je o ilegalnim migrantima koji su se 2011. godine iskricali na italijansku obalu u događajima koji su bili vezani za „Arapsko proleće“.

Veliko veće je stalo na stanovište da je u datom slučaju bio **prekršen član 5. stav 1.** (pravo na slobodu i bezbednost), pored toga što su bili **prekršeni član 5. stav 2.** (pravo svakoga ko je uhapšen da odmah bude obavješten o razlozima hapšenja) i **član 5. stav 4.** (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti lišenja slobode). ESLJP je naročito istakao da lišenje slobode podnosioca predstavke bez ikakvog jasnog i dostupnog pravnog osnova nije u skladu sa opštim principom pravne sigurnosti i inkompatibilno je sa potrebom da se pojedinac zaštiti od proizvoljnosti. U rešenjima o dobijanju zahteva za ulazak na teritoriju države koju su izdale italijanske vlasti uopšte se ne pominju pravni i činjenični razlozi za lišenje slobode podnosioca predstavke i oni o tome nisu bili obavješteni „odmah“. Veliko veće je takođe konstatovalo da italijanski pravni sistem nije pružio podnosiocima predstavke nijedan pravni lek pomoću koga su mogli da se izbore za to da dobiju sudsku odluku o zakonitosti pritvora. Osim toga, Veliko veće je stalo na stanovište da u ovom slučaju **nije bilo povrede člana 4. Protokola br. 4.** (zabrana kolektivnog proterivanja stranaca), **da nije bilo povrede člana 13.** (pravo na delotvoran pravni lek) **u kombinaciji sa članom 4. Protokola br. 4,** **da nije bilo povrede člana 3.** (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja), kako u pogledu uslova njihovog početnog prijema na ostrvu Lampeduza i u centru za prihvat, tako i u pogledu uslova na brodovima ukotvljenim u luci u Palermu, kao i da **član 13.** (pravo na delotvoran pravni lek) **sagledan u vezi sa članom 3. jeste bio prekršen** time što nije postojao pravni lek pomoću koga bi podnosioci predstavke mogli da se prituže na uslove u kojima su držani u prihvatnom centru u Lampeduzi ili na brodovima.

S. K. protiv Rusije (Predstavka br. 52722/15)

14. februar 2017.

U tom slučaju radilo se o odluci ruskih vlasti da pritvore podnosioca predstavke, inače državljanina Sirije, i da ga vrate u njegovu matičnu zemlju. Podnosilac predstavke se naročito pritužio da je njegov dalji pritvor bio proizvoljan s obzirom da nije mogao biti prebačen u Siriju, kao i da nije postojao nikakav domaći postupak koji bi on mogao da iskoristi kako bi se izborio za to da bude preispitana odluka o njegovom pritvoru.

ESLJP je stao na stanovište da je u datom slučaju došlo do **povrede člana 5. stav 1.** (pravo na slobodu i bezbednost) **i člana 5. stav 4.** (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti lišenja slobode) u vezi sa odlukom o pritvaranju podnosioca predstavke koja je doneta radi izvršenja kazne administrativnog vraćanja u matičnu zemlju. Sud je naročito istakao da ni Zakonik o upravnim deliktima ni bilo koji drugi primenljiv zakon nisu predvideli postupak koji bi omogućio podnosiocu predstavke da se izbori za preispitivanje odluke o njegovom pritvoru i za donošenje rešenja o njegovom puštanju na slobodu. Takođe nije postojala nijedna odredba koja bi nalagala da odluka o njegovom pritvoru bude redovno automatski preispitivana. Osim toga, ESLJP je zapazio da bi pritvor u cilju proterivanja bio kompatibilan sa članom 5. stav 1. Konvencije jedino ako bi bio u toku postupak u vezi sa proterivanjem i ako bi se taj postupak vodio s dužnom pažnjom, kao i ako bi pritvor bio zakonit, a ne proizvoljan. U tom slučaju je ruskim vlastima trebalo da u februaru i martu 2015. godine bude dovoljno jasno da nije bilo praktično izvodljivo da se podnosilac predstavke prebaci u Siriju i da takav korak postaje sve manje verovatan s obzirom na sukob koji se u Siriji pogoršavao. Stoga su vlasti morale da razmotre alternativne aranžmane. Međutim, doneto rešenje o tome da on bude pritvoren u posebnom pritvorskom objektu za strance kasnije nije bilo preispitivano. Konačno, na osnovu **člana 46.** (obaveznost i izvršenje presude), ESLJP je pozivajući se na zaključke koje je doneo prema članu 5. Konvencije ukazao da bi bilo primereno da podnosilac predstavke bude bez odlaganja pušten na slobodu, a najkasnije sutradan po prijemu obavještenja o nastupanju pravnosnažnosti ove presude.

J. R. i drugi protiv Grčke (Predstavka br. 22696/16) (vidi takođe, dole, pod naslovom „Uslovi pritvora“)

25. januar 2018.

Ovaj slučaj se odnosio na uslove u kojima su trojica avganistanskih državljana držana u prihvatnom centru „Vijal“ na grčkom ostrvu Hios, kao i na okolnosti njihovog pritvora. Podnosioci predstavke su se pre svega pritužili zbog dužine boravka u pritvoru u tom centru pošto su smatrali da je odluka o njihovom pritvoru bila proizvoljno doneta. Takođe su se pritužili da nisu dobili nikakvu informaciju o razlozima zbog kojih su pritvoreni, ni na svom maternjem jeziku, ni na bilo kom drugom jeziku.

ESLJP je stao na stanovište da u datom slučaju **nije bilo povrede člana 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). On je, pre svega, utvrdio da su podnosioci predstavke bili lišeni slobode tokom prvog meseca boravka u tom centru, do 21. aprila 2016, kada je taj centar postao poluotvoreni centar. Ipak, ESLJP je stao na stanovište da period od mesec dana pritvora, čiji je cilj bio da se garantuje mogućnost da će podnosioci predstavke biti dislocirani na osnovu Deklaracije EU-Turska, nije bio proizvoljan i da se ne može smatrati „nezakonitim“ u smislu člana 5. stav 1. tačka (f). Međutim, ESLJP je ustanovio da je **bio prekršen član 5. stav 2.** (pravo svakog lica da odmah bude informisano o razlozima hapšenja) pošto je ustanovio da podnosioci predstavke nisu bili na odgovarajući način obavesteni o tome zbog čega su uhapšeni, niti o pravnim lekovima koji su im na raspolaganju kako bi osporili odluku o tome da budu lišeni slobode.

K. G. protiv Belgije (Predstavka br. 52548/15)

6. novembar 2018.

U ovom slučaju radilo se o tražiocu azila koji je odveden u pritvor i tamo držan po osnovu četiri odluke, iz razloga bezbednosti, dok se odlučivalo o njegovom zahtevu za azil. Podnosilac predstavke je „stavljn na raspolaganje Vladi“ i po tom osnovu držan u pritvoru oko 13 meseci.

ESLJP je zaključio da u datom slučaju **nije bilo povrede člana 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). On je pre svega ustanovio da su razlozi javnog interesa znatno preteгли prilikom donošenja odluke o tome da se podnosilac predstavke zadrži u pritvoru i nije uočio nikakav dokaz da je bilo proizvoljnosti u bilo kojoj od tih odluka domaćih vlasti. ESLJP je takođe zapazio da zdravstveno stanje podnosioca predstavke nije bilo ugroženo i da je on imao koristi od posebne nege koja mu je pružena i u jednom i u drugom centru u kome je boravio u pritvoru. Konačno, ESLJP je ustanovio da, s obzirom na pitanja o kojima se u tom slučaju radilo i s obzirom na činjenicu da su domaće vlasti postupale s potrebnom dužnom pažnjom, dužina vremena koje je podnosilac predstavke proveo u pritvoru, na raspolaganju Vladi, ne može da se smatra prekomernom.

Z. A. i drugi protiv Rusije (predstavke br. 61411/15, 61420/15, 61427/15 i 3028/16)

(vidi takođe, dole, u odeljku „Uslovi pritvora“)

21. novembar 2019. (Veliko veće)

U ovom slučaju radilo se o četvorici ljudi iz Iraka, sa palestinskih teritorija, iz Somalije i iz Sirije, koji su dugo zadržani u tranzitnoj zoni na moskovskom aerodromu „Šeremetjevo“ dok su vlasti odlučivale o njihovim zahtevima za azil. Na kraju su svi napustili Rusiju pošto su prethodno živeli u tranzitnoj zoni. Podnosioci predstavke su se naročito pritužili da je to što su zadržavani u tranzitnoj zoni bilo istovetno kao i nezakonito lišenje slobode.

Veliko veće je ustanovilo da je naročito član 5. Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost) primenljiv u slučaju ovih podnosilaca predstavke zato što njihov boravak u tranzitnoj zoni nije bio dobrovoljan; oni su sve vreme svog boravka, koji je trajao između pet meseci i gotovo dve godine, zavisno od toga o kom se od četvorice podnosilaca predstavke radilo, bili prepušteni sami sebi; nije bilo nikakvih realnih izgleda da budu u mogućnosti da napuste tu zonu; vlasti nisu poštovale domaće zakonske propise o prijehu tražilaca azila. Osim toga, s obzirom da nije postojao pravni osnov za njihovo zadržavanje u tranzitnoj zoni i na činjenicu da je njihov položaj dodatno otežan jer su nailazili na prepreke u pristupu sistemu odobravanja zahteva za azil, ESLJP je zaključio da je u datom slučaju došlo do **povrede prava** podnosilaca predstavke **zaštićenih članom 5. stav 1.** Konvencije.

Ilias i Ahmed protiv Mađarske (vidi takođe, dole, u odeljku pod naslovom „Uslovi pritvora“)

21. novembar 2019. (Veliko veće)

U ovom slučaju radilo se o dvojici tražilaca azila iz Bangladeša, koji su proveli 23 dana u tranzitnoj zoni na mađarskoj granici pre nego što su vraćeni u Srbiju nakon što su im odbijeni zahtevi za azil. Podnosioci predstavke su se pre svega pritužili na to što su bili zadržani u tranzitnoj zoni, čime je, po njima, bio prekršen član 5. stav 1. (pravo na slobodu i bezbednost) i član 5. stav 4. (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti lišenja slobode).

Veliko veće je, većinom glasova, odlučilo da **pritužbe podnosilaca predstavke po članu 5. stavovi 1.** (pravo na slobodu i bezbednost) i **4.** (pravo na hitno sudsko preispitivanje zakonitosti odluke o pritvoru) moraju biti odbačene kao neprihvatljive pošto je ustanovilo da član 5. Konvencije nije primenljiv u slučaju ovih podnosilaca predstavke jer oni *de facto* nisu bili lišeni slobode u tranzitnoj zoni. Između ostalog, ESLJP je ustanovio da su podnosioci predstavke ušli u tranzitnu zonu na sopstvenu inicijativu i da je za njih postojala praktična mogućnost da se vrate u Srbiju, gde nisu bili suočeni ni sa kakvom opasnošću koja bi ugrožavala njihov život ili zdravlje. ESLJP je takođe konstatovao da strah podnosilaca predstavke od toga da u Srbiji neće biti moguće da pristupe sistemu odobravanja azila ili strah od *refoulement* u Grčku, kako je to izraženo u članu 3. Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) nije bio dovoljan da bi zbog toga njihov boravak u tranzitnoj zoni mogao biti ocenjen kao nedobrovoljan.

Predstavke u postupku

A. E. i T. B. protiv Italije i ostale predstavke (br. 18911/17, 18941/17 i 18959/17)

O tim predstavkama obaveštena je Vlada Italije 24. novembra 2017.

Ovaj slučaj se odnosi na četvoro državljana Sudana koji su uhapšeni u Ventimilji i potom prebačeni u kolektivni centar za izbeglice u Tarantu. Odatle su docnije prebačeni u Torino kako bi bili ukrcani na avion za Sudan.

ESLJP je obavestio Vladu Italije o tim predstavkama i postavio je pitanja strankama po osnovu člana 3. (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja), člana 5. stavovi 1, 2, 3. i 4. (pravo na slobodu i bezbednost), člana 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života i doma) i člana 13. (pravo na delotvoran pravni lek).

Uslovi pritvora

Dougoz protiv Grčke

6. jun 2001.

Podnosilac predstavke, državljanin Sirije, odveden je u policijski pritvor u Grčkoj do proterivanja u Siriju. Nekoliko meseci je držan u policijskoj stanici u Drapetsoni (predgrađu Atine), gde je, kako je tvrdio, bio primoran da boravi u pretrpanoj i prljavoj ćeliji bez odgovarajućih sanitarnih uslova i uslova za spavanje, u kojoj je retko bilo tople vode, nije bilo svežeg vazduha ni prirodnog svetla i gde nije postojalo dvorište u kome bi pritvorenici mogli da izađu na svež vazduh i rekreiraju se. U aprilu 1998. prebačen je u policijski objekat u kome su, kako je tvrdio, uslovi bili slični onima u Drapetsoni, iako je bilo prirodne svetlosti i vazduha u ćelijama i dovoljno tople vode. Tu je ostao do 3. decembra 1998, kada je proteran u Siriju.

ESLJP je stao na stanovište da su uslovi u kojima je podnosilac predstavke boravio u policijskoj stanici i pritvorskom centru u Drapetsoni, posebno velika pretrpanost prostorija i nedostatak postelja, u kombinaciji sa neuobičajeno dugim boravkom u pritvoru, predstavljali ponižavajuće postupanje **protivno odredbama člana 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja).

Riad i Idiab protiv Belgije (vidi takođe, gore, u odeljku pod naslovom „Lišenje slobode“)

24. januar 2008.

Podnosioci predstavke, dvojica palestinskih državljana, naročito su se pritužili na uslove u kojima su bili pritvoreni u tranzitnoj zoni na nacionalnom aerodromu u Briselu nakon što su ilegalno ušli na teritoriju Belgije.

ESLJP je stao na stanovište da je činjenica da su podnosioci predstavke bili više od deset dana pritvoreni u tranzitnoj zoni ukazala na nečovečno i ponižavajuće postupanje kome su bili izloženi, čime je **prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg

postupanja). Po samoj svojoj prirodi, tranzitna zona na aerodromu je mesto koje je tako projektovano da primi ljude na izuzetno kratak period. Tranzitna zona, čija je sama priroda takva da kod pritvorenika može izazvati osećaj potpune usamljenosti, nije imala nikakav spoljni prostor za šetnju ili bavljenje fizičkim aktivnostima, nikakve unutrašnje objekte za snabdevanje hranom i u njoj nije bilo ni radija ni televizije koji bi omogućili pritvorenicima kontakt sa spoljnim svetom; ona ni u kom smislu nije bila prilagođena zahtevima boravka dužeg od deset dana.

S. D. protiv Grčke (Predstavka br. 53541/07)

11. jun 2009.

Podnosilac predstavke, državljanin Turske, bio je dva meseca pritvoren u centru za prihvat na jednom graničnom prelazu u Grčkoj, nakon što je iregularno ušao u tu zemlju. Dok je boravio u pritvoru, nije mu bilo dozvoljeno da izađe iz tog objekta, niti da telefonira, niti je imao ćebad, čiste čaršave ili toplu vodu.

ESLJP je zaključio da je podnosilac predstavke, dok je bio u statusu tražioca azila, iskusio uslove pritvora koji su predstavljali ponižavajuće postupanje **protivno članu 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja). Proveo je dva meseca u montažnoj brvnari, nije mu bilo dozvoljeno da izađe napolje i nije imao mogućnost pristupa telefonu, ćebadi niti čistoj posteljini, a nije imao ni dovoljno sredstava za ličnu higijenu. Potom je odveden u Petru Rali, gde je bio pritvoren i primoran da šest dana provede u ćeliji, u uslovima koje je Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) opisao kao neprihvatljive nakon što je posetio Grčku u februaru 2007.

A. A. protiv Grčke (Predstavka br. 12186/08)

22. jul 2010.

Podnosioca predstavke, palestinskog državljanina, uhapsila je pomorska policija u grčkim teritorijalnim vodama nakon što je izbegao iz izbegličkog kampa u Libanu, u kome je živeo. Policijski organi na Samosu odveli su ga u pritvor i doneto je rešenje da se on vrati u zemlju porekla. On se u predstavci pritužio na veoma teške uslove u kojima je boravio u pritvorskom centru na Samosu: pod prekriven okorelim slojem prljavštine na kome su pritvorenici primorani da sede i jedu i, u većini slučajeva, spavaju; gomile đubreta po hodnicima; nedovoljni obroci pripremani u nehigijenskim uslovima; vaške i kožne bolesti; prozori na kojima se umesto stakla nalaze drvene ploče; kombinovani toalet i tuš bez tople vode; pristup malom dvorištu moguć je samo ako su čuvari za to raspoloženi; nemogućnost telefonskih poziva; i, naročito, pretrpanost (u centru koji je bio predviđen za 100 ljudi boravilo je između 140 i 190 lica).

ESLJP je stao na stanovište da je u datom slučaju **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) i to kako zbog životnih uslova u pritvorskom centru, koji su predstavljali ponižavajuće postupanje prema podnosiocu predstavke, tako i zbog toga što vlasti nisu ispoljile dužnu pažnju i nisu mu obezbedile odgovarajuću lekarsku pomoć. Navodi podnosioca predstavke o stanju i uslovima u centru u kome je bio primoran da boravi tri meseca potvrđeni su nekim izveštajima međunarodnih organizacija i grčkih nevladinih organizacija. U svim tim izveštajima ukazano je na sledeće probleme: pretrpanost, izuzetno nehigijenski uslovi i opšta prljavština, toaleti koje zajednički koriste muškarci i žene i koji su toliko propali da ih nije moguće popraviti, kupatilo poplavljeno tako da se na podu nalazi sloj vode od jednog centimetra, nema mogućnosti bolničkog lečenja, loš kanalizacioni sistem, smrad koji tera na povraćanje, infektivne kožne bolesti i nasilje prilikom hapšenja.

Abdolkhani i Karimnia protiv Turske (Predstavka br. 2)

27. jul 2010.

Podnosioci predstavke, dvojica iranskih državljana, ušli su u Tursku u junu 2008. godine kao izbeglice na osnovu ovlašćenja Visokog komesara UN za izbeglice (UNHCR). Uhapšeni su na jednom drumskom kontrolnom punktu, gde je ustanovljeno da su njihovi pasoši falsifikovani, pa su stoga njih dvojica odvedeni u pritvor u policijskoj stanici u Haskoju.

Iako ESLJP nije mogao da proveri tačnost svih navoda podnosioca predstavke – zbog toga što turske vlasti nisu predložile dokumentarne dokaze – dužina pritvora i pretrpanost prostorija u kojima su podnosioci predstavke boravili bili su dovoljni da se na osnovu njih zaključi da su uslovi pritvora u policijskoj stanici u Haskoju predstavljali ponižavajuće postupanje **protivno članu 3.**

Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja). Podnosioci predstavke su tri meseca držani u podrumu policijske stanice. Čak i ako se pretpostavi da je tačna procena turskih vlasti da su se u tom objektu nalazila 42 pritvorenika, sam boravak tako velikog broja ljudi na prostoru od 70m², makar i samo tokom jednog dana, predstavlja tešku pretrpanost.

M. S. S. protiv Belgije i Grčke (Predstavka br. 30696/09)

21. januar 2011. (Veliko veće)

Podnosilac predstavke, državljani Avganistana, ušao je u Evropsku uniju preko Grčke. Potom je stigao u Belgiju, gde je podneo zahtev za azil. Na osnovu uredbe „Dablin II“¹ vraćen je u Grčku u junu 2009. godine. Pošto je došao na aerodrom u Atini, odmah je odveden u pritvor u jednoj obližnjoj zgradi, gde je, kako je prijavio, bio zaključan u malom prostoru sa 20 drugih pritvorenika, uz ograničen pristup toaletu, gde pritvorenicima nije bilo dopušteno da izađu na svež vazduh i gde su dobijali sasvim malo hrane i bili primorani da spavaju na prljavim dušecima ili na golom podu.

ESLJP je stao na stanovište da su u datom slučaju grčke vlasti **prekršile član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog uslova pritvora u kojima je boravio podnosilac predstavke. Uprkos činjenici da je on relativno kratko zadržan u pritvoru, ESLJP je smatrao da su uslovi pritvora kojima je podnosilac predstavke bio izložen u tom pritvorskom centru bili neprihvatljivi. ESLJP je ustanovio da je držanje u takvim uslovima pritvora, koji duboko deluju na osećanje izloženosti proizvoljnom postupanju, inferiornosti i zebnje koje je podnosilac predstavke morao da iskusi, nesumnjivo moralo da ostavi teške posledice po lično dostojanstvo podnosioca predstavke i da je usled toga predstavljalo ponižavajuće postupanje. Pored toga, kao tražilac azila ovaj podnosilac predstavke je bio posebno osetljiv zbog same činjenice da je migrant i zbog traumatičnih iskustava koja je, po svemu sudeći, doživeo.

U ovom slučaju ESLJP je takođe zaključio da je Grčka **prekršila član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog životnih uslova u kojima je podnosilac predstavke boravio u toj zemlji; osim toga, Grčka je **prekršila član 13.** (pravo na delotvoran pravni lek) **sagledan zajedno sa članom 3.** zbog manjkavosti postupka za dodeljivanje azila u slučaju ovog podnosioca predstavke; Belgija je **prekršila član 3.** i zbog toga što je podnosioca predstavke izložila svim rizicima povezanim sa manjkavostima postupka dodeljivanja azila u Grčkoj i zbog toga što ga je izložila pritvoru i životnim uslovima u Grčkoj koji su sami po sebi predstavljali povredu člana 3; Belgija je takođe **prekršila član 13. sagledan zajedno sa članom 3.** zbog toga što nije predvidela delotvoran pravni lek na koji bi podnosilac predstavke mogao da se pozove kako bi osporio rešenje o proterivanju.

R. U. protiv Grčke (Predstavka br. 2237/08) (vidi takođe, dole, odeljak pod naslovom „Osporavanje zakonitosti pritvora“)

7. jun 2011.

U ovom slučaju radilo se o principu i uslovima zadržavanja u pritvoru u Grčkoj jednog tražioca azila, koji je turski državljani kurdskog porekla, kao i o vođenju postupka za odlučivanje o zahtevu za azil.

Podnosilac predstavke se pritužio na uslove pritvora koji su bili isti i odnosili su se na isti period koji je ESLJP već ispitao u slučaju *S. D. protiv Grčke* (vidi gore), u kome je ESLJP zaključio da je bio prekršen član 3. (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog opštih uslova pritvora koji su postojali u centrima za pritvor izbeglica u Sufliju i Petru Raliju. ESLJP je doneo isti zaključak i u slučaju *R. U.*, utvrdivši da je bio **prekršen član 3.** Konvencije. Budući da u Grčkoj nisu postojali pravni lekovi koji bi omogućili podnosiocu predstavke da uloži žalbu na uslove pritvora, ESLJP je osim toga stao na stanovište da je **bio prekršen član 13.** Konvencije (pravo na delotvoran pravni lek).

A. F. protiv Grčke (Predstavka br. 53709/11)

13. jun 2013.

Podnosilac predstavke, državljani Irana, ušao je u Grčku i tu su ga uhapsili policijski

¹. „Dablinski sistem“ ima za cilj da se utvrdi koja je država članica EU odgovorna za razmatranje zahteva za azil koji u jednoj državi članici podnese državljani treće zemlje. Vidi, takođe tematski pregled: „[Predmeti po uredbi Dablin](#)“.

organi na graničnom prelazu Feres. Vlasti su navodno odbile da upišu u registar njegov zahtev za odobrenje političkog azila. Od oktobra 2010. do januara 2011. držan je u prostorijama pogranične policije u Feresu. Podnosilac predstavke se pritužio na uslove pritvora u kojima je držan.

ESLJP je zaključio da je u datom slučaju **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog pretrpanosti pritvora u kojem je podnosilac predstavke držan. ESLJP je posebno ukazao na izveštaje međunarodnih organizacija o uslovima pritvora na graničnom prelazu Feres, u kojima se ukazuje na težak nedostatak prostora za boravak pritvorenika. Prema konstataciji specijalnog izvestioca UN za torturu i drugo surovo, nečovečno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, na dan njegove posete tom objektu u oktobru 2010. u prostoru predviđenom za 28 lica nalazila su se 123 pritvorenika, dok je, prema izveštaju koji je podnela organizacija ProAsyl u decembru 2010, u jednoj spavaonici boravilo 110 lica; [Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja \(CPT\)](#) takođe je istakao da je u januaru 2011. svaki pritvorenik imao na raspolaganju otprilike kvadratni metar ili nešto manje prostora u nekim spavaonicama.

Horshill protiv Grčke

1. avgust 2013.

Podnosilac predstavke, strani državljanin koji je trebalo da bude deportovan, držan je u pritvoru u dvema policijskim stanicama 15 dana uzastopce, nakon što je podneo zahtev za azil. On se u predstavci naročito pritužio na uslove pritvora u prostorijama u kojima je boravio u dvema policijskim stanicama o kojima je u datom slučaju reč.

ESLJP je zaključio da je podnosilac predstavke bio podvrgnut ponižavajućem postupanju čime je **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja). Držan je 15 dana u dvema policijskim stanicama. Tokom četiri dana trpeo je uslove potpune pretrpanosti. Čelije jedne od tih dveju policijskih stanica nalazile su se u podrumu i u njima uopšte nije bilo dnevne svetlosti. Ni u jednoj i u drugoj policijskoj stanici pored ćelija nije bilo tuševa, pritvorenicima nije bilo omogućeno da izađu napolje da hodaju niti da učestvuju u bilo kakvim fizičkim aktivnostima. ESLJP je ponovo istakao da policijske stanice nisu odgovarajući objekti u kojima se mogu držati u pritvoru lica koja čekaju na primenu jedne upravne mere.

Sakir protiv Grčke

24. mart 2016.

U ovom slučaju radilo se o napadu koji je na podnosioca predstavke izvršen 2009. godine u centru Atine, zbog čega je on morao da bude hospitalizovan, kao i o uslovima u policijskoj stanici u kojoj je bio pritvoren pošto je otpušten iz bolnice.

ESLJP je stao na stanovište da je **bio prekršen član 3.** (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja), **kao i član 13.** (pravo na delotvoran pravni lek) usled uslova pritvora u kojima je boravio podnosilac predstavke u policijskoj stanici Agios Panteleimon u Atini. ESLJP je naročito utvrdio da policija nije nastojala da u bolnici utvrdi da li je zdravstveno stanje podnosioca predstavke bilo takvo da je uopšte dozvoljavalo da on bude odveden u pritvor. ESLJP je konstatovao da je, uprkos vrlo konkretnim uputstvima njegovih lekara, bilo manjkavosti u načinu na koji su uopšte uzeti u obzir njegovo zdravstveno stanje i posebna ranjivost. Osim toga, nije postojao nijedan delotvoran pravni lek koji bi omogućio podnosiocu predstavke da se žali zbog uslova pritvora. U ovom slučaju ESLJP je takođe zaključio da je bio prekršen član 3. Konvencije u pogledu načina na koji je vođena istraga posle napada.

J. R. i drugi protiv Grčke (Predstavka br. 22696/16) (vidi takođe, gore, odeljak pod naslovom

„Lišenje slobode“)

25. januar 2018.

U ovom slučaju radilo se o uslovima u kojima su trojica državljana Avganistana bila držana u prihvatnom centru Vijal na grčkom ostrvu Hios, kao i o okolnostima njihovog pritvora.

ESLJP je zaključio da **nije bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) pošto je ustanovio da u datom slučaju nije bio dosegnut prag težine koji je potreban da bi se pritvor podnosioca predstavke mogao okarakterisati kao nečovečno ili ponižavajuće postupanje. ESLJP je naročito ukazao na to da su se činjenice o kojima je reč događale u vreme izuzetnog i naglog povećanja migratornih tokova u Grčku, što je izazvalo organizacione, logističke i strukturne teškoće. U tom smislu ESLJP je naglasio da s obzirom na

apsolutnu prirodu člana 3. činioци koji su povezani s povećanim prilivom migranata ne mogu osloboditi države njihove obaveze da obezbede da sva lica koja su lišena slobode borave u uslovima koji su kompatibilni s poštovanjem ljudskog dostojanstva. U ovom konkretnom slučaju ESLJP je zapazio da je nekoliko NVO posetilo taj centar i potvrdilo neke od navoda podnosioca predstavke u vezi sa opštim stanjem u tom centru. S druge strane, ESLJP je ustanovio da [Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja \(CPT\)](#) nije naročito kritikovao uslove koji su vladali u tom centru, posebno u pogledu aspekata koji su se mogli odražavati na položaj ovih podnosioca predstavke. Kritike CPT bile su uglavnom usredsređene na zdravstvenu zaštitu, nedostatak odgovarajućih informacija i nepostojanja pravne pomoći, kao i na loš kvalitet vode za piće i hrane. Iz raspoloživog materijala u okviru tog predmeta bilo je jasno da navedeni problemi nisu bili takvi da prekomerno utiču na podnosioca predstavke u smislu člana 3. Konvencije. Na kraju, ESLJP je primetio da je pritvor podnosioca predstavke bio kratak, tačnije, da je trajao 30 dana.

[Kaak i drugi protiv Grčke](#) (vidi takođe, dole, u odeljku pod naslovom „Osporavanje zakonitosti pritvora“)
3. oktobar 2019.²

U ovom slučaju radilo se o uslovima pritvora sirijskih, avganistanskih i palestinskih državljana u privremenim kolektivnim centrima (*hotspots*) u Vijalu i Sudi (u Grčkoj), kao i o zakonitosti njihovog pritvora u tim kampovima. Podnosioci predstavke su se naročito pritužili na uslove pritvora tvrdeći da su oni bili takvi da su doveli u opasnost njihovo fizičko i mentalno blagostanje. Žalili su i na kvantitet i na kvalitet, u zdravstvenom smislu, obroka koji su deljeni i na neadekvatnost zdravstvene nege. Takođe su istakli pretrpanost centara usled koje su materijalni uslovi smeštaja bili opasni po one koji su se tamo nalazili. Konačno, ukazali su na to da u tim kampovima nije bilo objekata u kojima je bilo moguće garantovati bezbednost i sigurnost žena i dece, a upravo su žene i deca posebno osetljive kategorije.

ESLJP je zaključio da **nije bilo povrede člana 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) kada je reč o uslovima pritvora ovih podnosioca predstavke. Po mišljenju ESLJP, naročito je važno to što su vlasti učinile sve što se razumno moglo očekivati od njih u izbegličkom kampu Vijal nastojeći da ispune svoju obavezu i pruže brigu i zaštitu maloletnicima bez pratnje. Ostali podnosioci predstavke su odmah – ili u roku od deset dana – prebačeni iz izbegličkog kampa Vijal u kamp Suda. ESLJP je takođe utvrdio da uslovi pritvora u izbegličkom kampu Suda nisu predstavljali nečovečno ili ponižavajuće postupanje.

[Z. A. i drugi protiv Rusije \(predstavke br. 61411/15, 61420/15, 61427/15 i 3028/16\)](#)
(vidi, takođe, gore, u odeljku pod naslovom „Lišenje slobode“)

21. novembar 2019. (Veliko veće)

U ovom slučaju radilo se o četvorici ljudi koji su dugo bili držani u tranzitnoj zoni na moskovskom aerodromu „Šeremetjevo“ dok su vlasti rešavale njihove zahteve za azil. Na kraju su svi napustili Rusiju posle dugotrajnog boravka u tranzitnoj zoni. Podnosioci predstavke su se prvenstveno žalili na loše uslove pritvora u tranzitnoj zoni, gde su morali da spavaju na dušecima u bučnom delu za ukrcavanje aerodroma, pod neprestanim veštačkim osvetljenjem, bez ikakve mogućnosti da se istuširaju, a hranili su se sledovanjima za vanredne situacije koje im je obezbeđivala Kancelarija Visokog komesara UN za izbeglice (UNHCR).

Veliko veće je stalo na stanovište da je u datom slučaju **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog ponižavajućeg postupanja kome su podnosioci predstavke bili izloženi u tranzitnoj zoni na aerodromu. Istakavši prvo da su mnoge zemlje bile suočene sa prilivom tražilaca azila i migranata, ESLJP je naglasio da nikako ne potcenjuje teret i pritisak koji je to donelo vladama tih država, uz napomenu da je potpuno svestan teškoća koje nosi sobom smeštaj tražilaca azila na velikim međunarodnim aerodromima. Međutim, ESLJP je podsetio da zabrana da se nečovečno ili ponižavajuće postupa predstavlja jednu od osnovnih vrednosti demokratskih društava i da je to civilizacijska tekovina koja je tesno povezana s poštovanjem ljudskog dostojanstva, što je deo same suštine Konvencije. U slučaju ovih podnosioca predstavke, ESLJP je ustanovio da su, sagledani zajedno, izuzetno loši uslovi njihovog boravka u pritvoru (morali su da spavaju u tranzitnoj zoni, u bučnom i neprestano

² Ova presuda će postati pravnosnažna u okolnostima utvrđenim u članu 44. stav 2. (pravnosnažne presude) [Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava](#).

osvetljenom prostoru, nisu imali pristup sanitarnim prostorijama niti su imali gde da kuvaju) koje su oni morali dugo da trpe, kao i to da vlast uopšte nije brinula o njima, predstavljali ponižavajuće postupanje.

Ilias i Ahmed protiv Mađarske (vidi takođe, gore, odeljak pod naslovom „Lišenje slobode“)

21. novembar 2019. (Veliko veće)

U ovom slučaju radilo se o dvojici tražilaca azila iz Bangladeša, koji su proveli 23 dana u tranzitnoj zoni na mađarskoj granici pre no što su vraćeni u Srbiju nakon što su im odbijeni zahtevi za azil. Podnosioci predstavke su se pre svega prituživali na uslove pritvora u tranzitnoj zoni.

Veliko veće je jednoglasno zaključilo da **nije bilo povrede člana 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) kada je reč o uslovima u kojima su pritvorenci boravili u tranzitnoj zoni. ESLJP je pre svega ustanovio da su životni uslovi u tranzitnoj zoni, dužina boravka podnosilaca predstavke u tom prostoru i mogućnosti za ljudski kontakt s drugim tražiocima azila, predstavnicima Visokog komesarijata za izbeglice Ujedinjenih nacija (UNHCR), nevladinih organizacija i advokatom značili da njihov položaj nije dosegao onaj minimalni nivo težine koji je potreban da bi se postupanje prema njima moglo smatrati nečovečnim postupanjem u smislu člana 3. Veliko veće je, međutim, zaključilo da je član 3. Konvencije bio povređen time što su podnosioci predstavke vraćeni u Srbiju, pošto je, pre svega, ustanovilo da mađarske vlasti nisu ispunile svoju obavezu prema članu 3. da procene rizike za podnosiocima predstavke u tom smislu da im možda neće biti omogućen valjan pristup postupku za odobravanje azila u Srbiji ili da će biti podvrgnuti daljem vraćanju u Grčku, što bi predstavljalo lančani *refoulement*, a za uslove koji vladaju u izbegličkim kampovima u Grčkoj već je utvrđeno da predstavljaju povredu člana 3.

Predstavke u radu

Bilalova protiv Poljske (Predstavka br. 23685/14)

Poljska vlada je 13. oktobra 2014. obavestena o toj predstavi

U tom slučaju radilo se o podnositeljki predstavke i njenih petoro dece, uzrasta od četiri do deset godina, koji su tri meseca boravili u pritvoru u nadziranom centru za strance do proterivanja u Rusiju.

ESLJP je uputio obavешtenje vladi Poljske o toj predstavi i postavio je pitanja strankama po osnovu članova 3. (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja), 5. (pravo na slobodu i bezbednost) i 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života).

A. E. i T. B. protiv Italije i ostale predstavke (br. 18911/17, 18941/17 i 18959/17)

Italijanska vlada je o tim predstavkama obavestena 24. novembra 2017.

Vidi, gore, u odeljku pod naslovom „Lišenje slobode“.

Migranti s posebnim potrebama (deca, osobe sa invaliditetom, žene itd.)

Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga protiv Belgije

12. oktobar 2006.

U ovom slučaju radilo se o petogodišnjoj kongoanskoj devojčici koja je putovala sama bez pratnje da bi se pridružila svojoj majci, koja je u Kanadi dobila status izbeglice; devojčica je držana skoro dva meseca u pritvoru u tranzitnom centru za odrasle kojim upravlja Kancelarija za strance u blizini aerodroma u Briselu, a potom je bila vraćena u zemlju porekla.

ESLJP je zaključio da je u datom slučaju bio **prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog uslova u kojima je dete boravilo u pritvoru. Devojčica koja je imala svega pet godina bila je pritvorena gotovo dva meseca u centru koji je bio namenjen boravku odraslih iako nije bila u pratnji roditelja, a nije bilo ni određeno nijedno lice da se brine o njoj. Nisu preduzete nikakve dodatne mere kako bi se osiguralo da ona dobija odgovarajuću savetodavnu i obrazovnu pomoć od nekog kvalifikovanog lica koje bi bilo određeno posebno u te svrhe. Zaista, belgijska država je priznala da mesto u kome je ona boravila u

pritvoru nije bilo prilagođeno njenim potrebama i da u to vreme tamo nisu postojale odgovarajuće strukture. Zbog toga što je devojčica bila veoma mala, zbog činjenice da je bila stranac koji ilegalno boravi u stranoj zemlji bez pratnje nekog člana porodice od koje je odvojena i prepuštena da se sama o sebi brine, ona je bila u izuzetno ranjivom položaju. ESLJP je ustanovio da mere koje su belgijske vlasti preduzele nisu bile ni iz daleka adekvatne obavezi koju su one preuzele (potpisivanjem Konvencije) da se staraju o detetu i čitavom spektru mogućnosti koji im je stajao na raspolaganju. Uslovi pritvora su bili takvi da su izazvali veliku patnju devojčice. Vlasti koje su je pritvorile nisu mogle da ne znaju kakve će teške psihološke posledice na nju ostaviti pritvor u takvim uslovima.

Palushi protiv Austrije

22. decembar 2009.

Podnosilac predstavke, koji je u vreme događaja o kojima je reč bio državljanin bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, tvrdio je da je, dok je boravio u pritvoru u policijskom zatvoru u Beču čekajući da bude proteran zbog nezakonitog boravka u austrijskoj prestonici, bio podvrgnut zlostavljanju zatvorskih službenika. Odmah potom bio je stavljen u samicu pa se pritužio da mu je bio onemogućen pristup lekaru.

ESLJP je, pre svega, konstatovao da je podnosilac predstavke, koji je već tri nedelje štrajkovao glađu (uz rizik da usled gladi izgubi svest), bio smešten u samicu na osnovu procene jednog bolničara koji je imao završenu samo osnovnu obuku i da mu nije bilo dozvoljeno da ode na lekarski pregled sve do trećeg dana boravka u samici. Sagledani zajedno, svi ti činoci su morali da izazovu njegovu patnju i poniženje koje je prevazilazilo ono što je neminovno u situaciji pritvora. Po mišljenju ESLJP, podnosilac predstavke je na taj način bio podvrgnut ponižavajućem postupanju zbog toga što mu nije pružena lekarska nega za vreme boravka u samici sve dok mu na kraju nije odobrena poseta lekara, a tim početnim odbijanjem da mu se pruži lekarska nega **bio je prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja).

Muskhadzhiyeva i drugi protiv Belgije

19. januar 2010.

Podnosioci predstavke (majka i četvero njene dece, koja su u to vreme bila uzrasta od sedam meseci, tri i po godine, pet godina i sedam godina) ruski su državljani čečenskog porekla. Izbegli su iz Groznog u Čečeniji i stigli u Belgiju, gde su zatražili azil. Budući da su proveli neko vreme u Poljskoj, poljske vlasti su pristale da se pobrinu za njih na osnovu uredbe „Dablin“³. Belgijske vlasti su stoga 21. decembra 2006. donele odluku kojom odbijaju da im izdaju dozvolu boravka u Belgiji i nalažu im da napuste zemlju. Majka i njeno četvero dece su 22. decembra 2006. smešteni u zatvoreni tranzitni centar kojim upravlja Kancelarija za strance u blizini aerodroma u Briselu; u tom centru su stranci (individualno ili čitave porodice) držani sve dok ne budu proterani iz Belgije.

ESLJP je utvrdio da je u datom slučaju **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) kada je reč o pritvoru četvero dece, podsećajući na to da je izuzetna ranjivost deteta razlog koji se nikako ne može prenebregnuti i koji ima prednost u odnosu na pitanje statusa stranca koji ilegalno boravi u zemlji. Tačno je da u ovom slučaju četvero dece nije bilo odvojeno od majke, ali to nije dovoljno da se vlasti oslobode obaveze da zaštite decu. Oni su više od mesec dana držani u zatvorenom centru koji uopšte nije projektovan za smeštaj dece, što potvrđuje i nekoliko izveštaja na koje ESLJP pozvao. ESLJP se takođe pozvao na zabrinutost za stanje zdravlja dece koju su izrazili nezavisni lekari.

Rahimi protiv Grčke (vidi takođe, dole, odeljak pod naslovom „Osporavanje zakonitosti pritvora“)

5. april 2011.

U tom slučaju radilo se pre svega o uslovima u kojima je jedan maloletnik, migrant iz Avganistana, koji je u Grčku ušao ilegalno, držan u pritvorskom centru „Pagani“ na ostrvu Lezbos, odakle je potom pušten na slobodu do proterivanja.

ESLJP je utvrdio da je u datom slučaju **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) u vezi sa uslovima pritvora podnosioca predstavke u pritvorskom centru „Pagani“. S obzirom da vlasti nisu uzele u obzir izuzetno osetljiv individualni

³ Vidi fusnotu 1, gore.

položaj tog podnosioca predstavke i uslove pritvora u centru „Pagani“, koji su bili toliko teški da su predstavljali direktnu uvredu ljudskog dostojanstva, ESLJP je stao na stanovište da je podnosilac predstavke bio podvrgnut ponižavajućem postupanju uprkos činjenici da je njegov pritvor trajao svega dva dana.

Popov protiv Francuske

19. januar 2012.

Podnosioci predstavke, bračni par državljana Kazahstana sa njihovo dvoje dece, podneli su zahtev za azil u Francuskoj, ali je taj njihov zahtev odbijen, kao i zahtevi koje su podneli da dobiju boravišne dozvole. U avgustu 2007. godine podnosioci predstavke i njihova deca, koja su u to vreme imala pet meseci, odnosno tri godine, uhapšeni su u svome domu i odvedeni u policijski pritvor, da bi sutradan bili prebačeni na aerodrom „Šarl de Gol“, odakle je trebalo da budu vraćeni u Kazahstan. Taj let je, međutim, odložen, a podnosioci predstavke i njihova deca odvedeni su u centar za administrativni pritvor u Ruan-Oaselu, koji je bio ovlašćen za smeštaj porodica.

ESLJP je ustanovio da se u tom slučaju radilo o **povredi člana 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) kada je reč o uslovima pritvora dece. Iako su porodice bile odvojene od ostalih pritvorenika u centru u Ruan-Oaselu, jedine postelje koje su tamo imali na raspolaganju bile su metalne postelje za odrasle, koje su za decu bile opasne. Isto tako, nije bilo nikakvih igrališta niti organizovanih aktivnosti za decu, a automatska vrata prostorija bila su opasna za decu. Komesar Saveta Evrope za ljudska prava i Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) takođe su istakli da su stres, nesigurnost i neprijateljska atmosfera u tim centrima loši za malu decu, što je u suprotnosti s međunarodnim načelima o zaštiti deteta, a u skladu s kojima vlasti moraju učiniti sve što je u njihovoj moći da bi se izbeglo pritvaranje dece na duži rok. Pritvor od dve nedelje, koji sam po sebi ne deluje prekomerno, za decu koja žive u okruženju neprimerenom njihovom uzrastu može delovati kao veoma dug period. Uslovi u kojima su deca ovih podnosilaca predstavke bila primorana da žive sa svojim roditeljima u situaciji posebne osetljivosti pogoršane pritvorom morali su da izazovu patnju i teške psihološke posledice. Međutim, u datom slučaju **nije bio prekršen član 3.** u pogledu pritvora za roditelje; činjenica da nisu bili odvojeni od svoje dece tokom pritvora morala je ublažiti osećaj bespomoćnosti, patnje i frustriranosti koju je boravak u centru za administrativni pritvor svakako morao da im izazove.

Mahmundi i drugi protiv Grčke

31. jul 2012.

U ovom slučaju radilo se o pritvoru jedne avganistanske porodice koju su činili žena u osmom mesecu trudnoće, njen muž i četvoro njihove maloletne dece u pritvorskom centru „Pagani“ na ostrvu Lezbos.

ESLJP je stao na stanovište da su uslovi boravka podnosilaca predstavke u pritvoru predstavljali nečovečno i ponižavajuće postupanje **kojim je prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja). ESLJP je naročito istakao da nije bilo nikakvog konkretnog nadzora nad boravkom podnosilaca predstavke uprkos posebnom statusu koji su morali imati kao maloletnici i trudnica. U presudi je takođe naglašeno da su nevladine organizacije uočile da u centru „Pagani“ nije došlo ni do kakvog poboljšanja situacije uprkos tome što su te organizacije u svojim ranijim izveštajima ukazivale na zabrinjavajuće nalaze do kojih su tamo došle.

Aden Ahmed protiv Malte

23. jul 2013.

U ovom slučaju radilo se o državljanke Somalije i njenom pritvoru na Malti, u koju je ušla iregularnim putem, brodom, kako bi zatražila azil u februaru 2009.

ESLJP je zaključio da je **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja). ESLJP je bio posebno zabrinut zbog uslova u kojima je podnositeljka predstavke bila pritvorena u pritvorskom centru u kasarni Lister, pre svega zbog moguće izloženosti pritvorenika hladnoći, činjenice da u tom objektu nije bilo žena službenica, da pritvorenici nisu imali nikakav pristup svežem vazduhu niti su mogli da se bave fizičkim aktivnostima u periodima koji su trajali do tri meseca, zbog neadekvatnih obroka, kao i zbog

posebne ranjivosti ove podnositeljke predstavke zbog lošeg zdravstvenog stanja i posebnih ličnih emocionalnih okolnosti. Ona je ranije doživela pobačaj u pritvoru, a bila je i odvojena od svog malog deteta. U celini sagledano, svi ti uslovi, u kojima je ona živela četrnaest i po meseci kao pritvorena imigrantkinja predstavljali su ponižavajuće postupanje.

Vidi takođe: *Abdi Mahamud protiv Malte*, Presuda od 3. maja 2016.

Asalya protiv Turske

15. april 2014.

Podnosilac predstavke, koji je palestinski državljanin, paraplegičar vezan za invalidska kolica, pre svega se pritužio zbog uslova pritvora u centru za prihvatanje i smeštaj stranaca u Kumkapiju, u Turskoj, gde je boravio do deportacije; osnovni razlog njegovih pritužbi bili su neadekvatni uslovi – nije bilo lifta niti toaleta za pritvorenike vezane za invalidska kolica kao što je on.

ESLJP je stao na stanovište da je u datom slučaju **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog i ponižavajućeg postupanja) zbog uslova u kojima je podnosilac predstavke boravio u pritvoru u centru za prihvatanje i smeštaj stranaca u Kumkapiju. ESLJP je pritom naročito istakao da nema dokaza da je postojala bilo kakva stvarna namera da se ponizi podnosilac predstavke. Ipak, ESLJP je zaključio da je pritvor podnosioca predstavke u uslovima u kojima su mu bile uskraćene mogućnosti da zadovolji neke minimalne potrebe civilizovanog života, kao što je spavanje u postelji ili mogućnost da koristi toalet onoliko često koliko mu je potrebno, a da pritom ne mora da se oslanja na pomoć nepoznatih ljudi, nije kompatibilan s njegovim ljudskim dostojanstvom i dodatno je drastično pogoršao duševni bol prouzrokovan proizvoljnom prirodom njegovog pritvora, bez obzira što je sam taj pritvor trajao relativno kratko. U takvim okolnostima, ESLJP je zaključio da je podnosilac predstavke bio podvrgnut ponižavajućem postupanju.

Mohamad protiv Grčke

11. decembar 2014.

U tom slučaju radilo se o uslovima i zakonitosti pritvora podnosioca predstavke, koji je bio maloletnik bez pratnje u vreme kada je uhapšen na graničnom prelazu Sufli; u pritvoru je boravio u iščekivanju da bude vraćen.

ESLJP je ustanovio da je **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog uslova pritvora podnosioca predstavke na graničnom prelazu Sufli, kao i do povrede člana 13. Konvencije (pravo na delotvoran pravni lek) **sagledanog zajedno sa članom 3.** zbog toga što nije postojao pravni lek na osnovu koga bi on mogao da se prituži na te uslove. ESLJP je takođe stao na stanovište da je u tom slučaju **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost) jer je podnosilac predstavke uhapšen i držan u pritvoru uprkos tome što je u to vreme bio u statusu maloletnika bez pratnje, da bi mu potom, kada je navršio godine punoletstva, vlasti taj pritvor produžile ne preduzevši nijedan korak za njegov transfer.

A. B. i drugi protiv Francuske (Predstavka br. 11593/12)

12. jul 2016.

Ovaj slučaj se prvenstveno odnosi na administrativni pritvor maloletnog deteta u trajanju od 18 dana u kontekstu postupka deportacije koji je vođen protiv njegovih roditelja.

ESLJP je stao na stanovište da je **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) prema detetu podnosioca predstavke pošto je ustanovio da je postupanje vlasti, zbog samog uzrasta deteta i trajanja i uslova njegovog pritvora u centru za administrativni pritvor, prevazišlo prag težine potreban da bi se otvorilo pitanje po članu 3. Konvencije. ESLJP je konstatovao, pre svega, da su, onda kada su roditelji odvedeni u administrativni pritvor, deca *de facto* lišena slobode. ESLJP je priznao da to lišenje slobode, koje je proisteklo iz legitimne odluke roditelja da dete ne povere nekom drugom licu, u načelu, nije bilo u suprotnosti sa unutrašnjim pravom. Međutim, ESLJP je smatrao da je boravak deteta koje prati svoje roditelje u administrativnom pritvoru kompatibilno s Konvencijom samo ako su domaće vlasti utvrdile da su tu meru preduzele kao poslednju moguću meru kojoj su mogle da pribegnu pošto su proverile, u konkretnim okolnostima, da ne postoji nijedna druga manje

restriktivna mera koja bi se mogla primeniti. Konačno, ESLJP je konstatovao da vlasti nisu preduzele sve neophodne korake kako bi meru vraćanja primenile što je pre moguće, čime bi ograničile vreme koje će dete provesti u pritvoru. Budući da nije postojao rizik od bekstva, administrativni pritvor u trajanju od 18 dana deluje nesrazmerno cilju kome se težilo. U ovom slučaju, ESLJP je takođe zaključio da je **bio prekršen član 5. stav 1.** (pravo na slobodu i bezbednost), **kao i član 5. stav 4.** (pravo na brzo ispitivanje zakonitosti lišenja slobode) u odnosu na dete podnosioca predstavke, kao i da je došlo do **povrede člana 8.** (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) u odnosu na dete i na njegove roditelje.

Vidi takođe: [A. M. i drugi protiv Francuske \(Predstavka br. 24587/12\)](#), [R. C. V. C. protiv Francuske \(Predstavka br. 76491/14\)](#), [R. K. i drugi protiv Francuske \(Predstavka br. 68264/14\)](#) i [R. M. i drugi protiv Francuske \(Predstavka br. 33201/11\)](#) presude od 12. jula 2016.

Mahamed Jama protiv Malte

26. novembar 2015.

Podnositeljka predstavke, državljanka Somalije, boravila je u imigracionom pritvoru u vreme kada je podnela predstavku. Ona se naročito pritužila na uslove pritvora i na to da je njen pritvor koji je trajao od više od osam meseci proizvoljan i nezakonit.

ESLJP je stao na stanovište da **nije bilo povrede člana 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog i ponižavajućeg postupanja) u pogledu uslova pritvora podnositeljke predstavke. Dalje je Sud ustanovio da **nije bilo povrede člana 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost) u vezi sa pritvorom u kome je podnositeljka predstavke boravila dok nije doneto rešenje o njenom zahtevu za azil, ali je **član 5. stav 1. bio prekršen** time što je zadržana u pritvoru nakon što je doneto to rešenje. Konačno, ESLJP je stao na stanovište da je **bio prekršen član 5. stav 4.** (pravo da bude hitno sudski ispitana zakonitost lišenja slobode), pošto je ustanovio da podnositeljka predstavke nije imala na raspolaganju odgovarajući pravni lek kojim bi mogla da ospori zakonitost svog pritvora.

Vidi takođe: [Moxamed Ismaacil i Abdirahman Warsame protiv Malte](#), Presuda od 12. januara 2016.

Sh. D. i drugi protiv Grčke, Austrije, Hrvatske, Mađarske, Severne Makedonije, Srbije i Slovenije (Predstavka br. 14165/16)

13. jun 2019.

U ovom slučaju radilo se o uslovima života pet maloletnih migranata koji su putovali bez pratnje iz Avganistana i koji su u Grčku ušli 2016. kao maloletni migranti bez pratnje; tada su imali između 14 i 17 godina. Još preciznije, dvojica među njima žalila su se na uslove života u policijskim stanicama u Polikastru i Filijati, gde su boravili u „zaštitnom pritvoru“, dok su se četvorica podnosilaca predstavke pritužila na uslove života u izbegličkom kampu Idomeni. Trojica podnosilaca su takođe tvrdila da su time što su stavljeni u „zaštitni pritvor“ u policijskim stanicama u Polikastru, Filijati i Agios Stefanosu bili nezakonito lišeni slobode.

ESLJP je pritužbe protiv Austrije, Hrvatske, Mađarske, Severne Makedonije, Srbije i Slovenije proglasio **neprihvatljivima** kao očigledno neosnovane. Dalje je ESLJP zaključio da je Grčka **prekršila član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja). Pre svega, ESLJP je ustanovio da su uslovi pritvora trojice podnosilaca predstavke u različitim policijskim stanicama predstavljali ponižavajuće postupanje, pri čemu je primetio da je to što su oni bili pritvoreni na tim mestima moralo da pobudi u njima osećaj izolovanosti od spoljnog sveta, što je moglo imati negativne posledice po njihovo fizičko i mentalno blagostanje. Drugo, ESLJP je konstatovao da vlasti nisu učinile sve što se razumno moglo očekivati da učine kako bi ispunile obavezu da se staraju i pruže zaštitu podnosiocima predstavke koji su više od mesec dana živeli u kampu Idomeni u okruženju neprimerenom adolescentima. Tu obavezu je grčka država imala u odnosu na lica koja su posebno osetljiva zbog svog uzrasta. ESLJP je takođe zaključio da je Grčka **prekršila član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost) u odnosu na trojicu podnosilaca predstavke pošto je utvrdio da je njihovo držanje u pritvoru u policijskim stanicama predstavljalo lišenje slobode jer grčka država nije objasnila zbog čega su ih vlasti uopšte smestile u policijske stanice – i to u ponižavajućim uslovima pritvora – a ne u nekom alternativnom privremenom smeštaju. Prema tome, pritvor tih podnosilaca predstavke nije bio zakonit.

G. B. i drugi protiv Turske (Predstavka br. 4633/15)17. oktobar 2019⁴.

U ovom slučaju radilo se o imigracionom pritvoru majke i njeno troje male dece do deportacije iz Turske. Pušteni su na slobodu posle gotovo četiri meseca posle niza žalbi na zakonitost pritvora o kojima se raspravljalo pred domaćim sudovima. Podnosioci predstavke su se posebno prituživali zbog uslova boravka u centru u Kumkapiju, naročito zbog pretrpanosti objekata, loših higijenskih uslova i nemogućnosti da borave na svežem vazduhu i rekreiraju se, a tvrdili su i da su uslovi u Gazijantepu bili i gori. Takođe su tvrdili da je njihov pritvor bio nezakonit, a da je mehanizam za sudsko ispitivanje i osporavanje zakonitosti pritvora bio nedelotvoran.

*ESLJP je stao na stanovište da su u ovom slučaju postojale **dve povrede člana 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) kada je reč o uslovima pritvora podnosilaca predstavke u dva navedena centra do deportacije. ESLJP je naročito ukazao na to da turska država nije uspela da ospori navode podnosilaca predstavke o tome da su oni držani u pritvoru u pretrpanim spavaonicama, da im je retko bilo dozvoljavano da izađu napolje na svež vazduh, da su neprestano bili izloženi dimu cigareta drugih pritvorenika i da nisu dobijali hranu primerenu deci. ESLJP je ustanovio da su takvi uslovi bili očigledno rđavi, čak i za odrasle, a morali su biti utoliko gori za troje podnosilaca predstavke koji su bili ranjiva deca. ESLJP je takođe utvrdio da je **bio prekršen član 13.** Konvencije (pravo na delotvoran pravni lek) **u vezi sa članom 3.** zbog toga što podnosioci predstavke nisu imali na raspolaganju delotvoran pravni lek na osnovu koga bi mogli da se prituže na uslove pritvora u centru u Kumkapiju, gde borave lica koja čekaju da budu deportovana. Konačno, ESLJP je ustanovio da je **povređen član 5. stavovi 1.** (pravo na slobodu i bezbednost) i **4.** (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti lišenja slobode). Imajući na umu posebnu budnost koju su nalogale specifične okolnosti ovih podnosilaca predstavke ESLJP je naročito utvrdio da su i Magistratski sud u Istanbulu (sud opšte nadležnosti koji odlučuje o lakšim deliktima) i Ustavni sud propustili da brzo i delotvorno ispituju zakonitost pritvora ovih podnosilaca predstavke.*

Osporavanje zakonitosti pritvora**Abdolkhani i Karimnia protiv Turske**

22. septembar 2009.

Podnosioci predstavke, iranski državljani i nekadašnji pripadnici organizacije Narodni mudžahedin u Iranu, bili su u vreme kada su podneli predstavku u pritvoru u „Gazi Osmanpašinom centru za prihvat i smeštaj stranaca“ u Kirklareliju, u Turskoj.

ESLJP je stao na stanovište da, s obzirom da nisu postojale jasne zakonske odredbe na osnovu kojih bi bio utvrđen postupak za donošenje rešenja o pritvoru i o produžetku pritvora do deportacije i na osnovu kojih bi bili utvrđeni rokovi takvog pritvora, nacionalni sistem nije zaštitio podnosiocima predstavke od proizvoljnog pritvora pa se, samim tim, njihov pritvor ne može smatrati „zakonitim“, čime je **prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost).

ESLJP je takođe zaključio da nacionalne vlasti nikada nisu stvarno saopštile samim podnosiocima predstavke zbog čega su oni pritvoreni, a taj pritvor nije bio posledica krivičnih optužbi, već je odluka o njemu doneta u kontekstu imigracione kontrole. Time je **prekršen član 5. stav 2.** Konvencije.

S obzirom na zaključak o tome da je podnosiocima predstavke bila uskraćena pravna pomoć i da nisu bili obavesteni o razlozima za pritvor, njihovo pravo da izjave žalbu protiv odluke o pritvoru bilo je lišeno svakog prkatičnog smisla. Isto tako, turska država nije dostavila informacije o tome da su podnosioci predstavke imali na raspolaganju bilo kakav postupak pomoću koga bi bilo moguće sudski ispitati zakonitost odluke o njihovom pritvoru. Sa svih tih razloga ESLJP je zaključio da turski pravni sistem nije pružio podnosiocima predstavke pravni lek pomoću koga bi oni mogli zatražiti da se sudski ispita odluka o njihovom pritvoru, čime je **bio prekršen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti lišenja

⁴ Ova presuda će postati pravnosnažna u okolnostima utvrđenim u članu 44. stav 2. [Konvencije](#).

[slobode\).](#)

Vidi takođe: [Ghorbanov i drugi protiv Turske](#), Presuda od 3. decembra 2013.

[Mikolenko protiv Estonije](#)

8. oktobar 2009.

Podnosilac predstavke, državljanin Rusije, pritužio se da je, nakon što su estonske vlasti odbile da mu produže dozvolu boravka, bio 2003. nezakonito lišen slobode i pritvoren u centru za deportaciju, gde je bio zadržan isuviše dugo, sve do 2007. godine, kada je pušten na slobodu.

ESLJP je stao na stanovište da je u datom slučaju **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost) pošto je ustanovio da osnovi za pritvor podnosioca predstavke – što je mera koja je preduzeta kako bi on bio deportovan – nisu ostali validni tokom celog trajanja njegovog pritvora jer nije bilo realnih izgleda da on bude proteran, a domaće vlasti nisu s dužnom pažnjom vodile ceo postupak.

[Louled Massoud protiv Malte](#)

27. jul 2010.

U ovom slučaju radilo se o alžirskom državljaninu rođenom 1960. godine, koji je, u vreme podnošenja predstavke bio pritvoren u vojnoj kasarni Safi na Malti. Na Maltu je stigao brodom 2006. godine i odmah je odveden u pritvor. Potom je optužen i proglašen krivim za to što je pomagao drugima da uđu na Maltu. Pošto je izdržao kaznu zatvora, pušten je na slobodu, ali je odmah odveden u pritvorski centar, gde je zadržan nešto više od 18 meseci.

ESLJP je utvrdio da se tu radilo o **povredi člana 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost) i o **povredi člana 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti odluke o pritvoru) zbog toga što je podnosilac predstavke držan u pritvoru više od 18 meseci, a 18 meseci je inače maksimalni rok koji je dozvoljen na osnovu propisa koje je Malta donela 2005. godine o ilegalnim migrantima, izbeglicama i njihovoj integraciji.

[Rahimi protiv Grčke](#) (vidi takođe, gore, u odeljku pod naslovom „Uslovi pritvora“)

5. april 2011.

U ovom slučaju radilo se o pritvoru stranog maloletnika koji je putovao bez pratnje odraslih lica u centru za pritvor odraslih. Podnosilac predstavke je, pre svega, tvrdio da nije obavешten o razlozima svoga hapšenja, niti o bilo kakvim pravnim lekovima na koje bi s tim u vezi mogao da se pozove.

ESLJP je stao na stanovište da je **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). ESLJP je konstatovao da je pritvor podnosioca predstavke bio zasnovan na zakonu i da je cilj tog pritvora bilo to da se osigura deportacija podnosioca predstavke. U načelu, za dužinu tog pritvora – dva dana – ne može se reći da je nerazumna ako se ima na umu nastojanje da se ostvari navedeni cilj. Međutim, grčke vlasti nisu vodile računa o najboljim interesima podnosioca predstavke kao maloletnika i nisu ispitale mogućnost da se pritvor zameni nekom manje drastičnom merom. Ti činioци su naveli ESLJP da posumnja u to da su vlasti imale dobre namere kada su primenile meru pritvora. ESLJP je stoga zaključio da pritvor podnosioca predstavke nije bio „zakonit“ u smislu člana 5. stav 1. Konvencije.

Osim toga, ESLJP je ustanovio da je **povređen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti odluke o pritvoru). Podnosilac predstavke u stvarnosti nije mogao da stupi u kontakt sa advokatom. Osim toga, informativna brošura u kojoj su navedeni neki od dostupnih pravnih lekova bila je napisana na jeziku koji on nije mogao da razume, iako je razgovor s njim obavljen na njegovom maternjem jeziku. Podnosilac predstavke je takođe bio registrovan kao maloletnik sa pratećom punoletnog lica iako on nije imao nikakvog staratelja koji bi mogao da postupa kao njegov pravni zastupnik. Sledstveno tome, čak i ako bi se pretpostavilo da su ti pravni lekovi bili delotvorni u praksi, ESLJP nije mogao da vidi na koji je način podnosilac predstavke mogao da ih primeni.

[R. U. protiv Grčke \(Predstavka br. 2237/08\)](#) (vidi takođe, gore, u odeljku pod naslovom „Uslovi pritvora“)

7. jun 2011.

U ovom slučaju radilo se o pritvoru jednog turskog državljanina kurdskog etničkog porekla u Grčkoj, koji je navodno pretrpeo mučenje u Turskoj, kao i o vođenju postupka za odobravanje

azila.

ESLJP je ustanovio da je **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). Podnosilac predstavke je bio lišen slobode kako bi se garantovalo da će biti dostupan kada dođe trenutak za deportaciju. ESLJP je s tim u vezi istakao da grčko unutrašnje pravo dopušta pritvor radi deportacije samo ako ta deportacija može da bude izvršena. ESLJP je takođe konstatovao da ni prema grčkom ni prema međunarodnom pravu tražilac azila ne može biti deportovan sve dok ne bude doneta konačna odluka o njegovom zahtevu za azil. To je bio položaj u kome se nalazio ovaj podnosilac predstavke (čekanje na rešenje po zahtevu za azil) i kada je upravni usd 15. maja 2007. odlučio da ga zadrži u pritvoru, taj sud je bio svestan položaja u kome se nalazio podnosilac predstavke jer se izričito pozvao na njegov zahtev za azil.

Osim toga, ESLJP je zaključio da je **bio prekršen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti pritvora). Ne postoji nijedna odredba u grčkom pravu koja bi sudu dala ovlašćenje da ispita zakonitost i primerenost odluke da se neko lice zadrži u pritvoru kako bi bilo potom proterano. U svakom slučaju, sudije koje su se bavile predmetom ovog podnosioca predstavke nisu razmatrale to pitanje.

M. i drugi protiv Bugarske (Predstavka br. 41416/08)

26. jul 2011.

U ovom slučaju radilo se o deportacionom pritvoru iz Bugarske jednog Avganistanca, oca dvoje male dece, i o tome što on nije bio u mogućnosti da delotvorno ospori tu situaciju.

ESLJP je stao na stanovište da je **bio povređen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). Podnosilac predstavke je bio pritvoren dve godine i osam i po meseci. Rešenje o njegovom pritvoru doneto je u decembru 2005, a vlasti su prvi put tek u februaru 2007. pokušale da obezbede ispravu na osnovu koje bi njegova deportacija bila moguća. Osim toga, svoj zahtev su ponovile tek posle jedne godine i sedam meseci. Za sve to vreme podnosilac predstavke je ostao u pritvoru. Pored toga, bugarska država je otada pokušala da ga pošalje u jednu drugu bezbednu zemlju. Prema tome, njegov pritvor tokom celog trajanja nije bio opravdan zato što bugarske vlasti nisu ispoljile potrebnu dužnu pažnju.

Osim toga, ESLJP je zaključio da je **bio prekršen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti pritvora). Podnosilac predstavke je tvrdio, u dva zasebna postupka pred sudom, da je njegov pritvor, o kome je rešenje doneto kroz dva različita akta, u decembru 2005. i oktobru 2006. godine, bio nezakonit. U prvom postupku sudovi su odbili da razmatraju njegovu žalbu, dok su u drugom postupku sudovi samo utvrdili, i to posle skoro dve i po godine, da je drugo rešenje potpisalo neovlašćeno službeno lice. Stoga je zaključeno da vlasti nisu obezbedile podnosiocu predstavke mogućnost da hitno ospori pred sudom zakonitost rešenja o svom ekstradicionom pritvoru.

Vidi takođe: [*Amie i drugi protiv Bugarske, Presuda od 12. februara 2013.*](#)

Auad protiv Bugarske

11. oktobar 2011.

Podnosilac predstavke, apatrid palestinskog porekla, stigao je u Bugarsku u maju 2009. i ubrzo potom je zatražio azil. Pošto je bio optužen za terorizam (pre svega zbog toga što je učestvovao u više od deset atentata), u novembru 2009. doneta je odluka da on bude proteran u Liban na osnovu razloga nacionalne bezbednosti. U pritvoru je zadržan do maja 2011, što znači najduže 18 meseci) koliko po bugarskom unutrašnjem pravu može da traje ekstradicioni pritvor. Nakon što je pušten na slobodu, ostao je u Sofiji uz obavezu da se svakodnevno javlja lokalnoj policijskoj stanici.

ESLJP je utvrdio da je u tom slučaju **bio prekršen član 5. stav 1. Konvencije** (pravo na slobodu i bezbednost) zbog toga što osnov na kome je podnosilac predstavke zadržan u pritvoru, konkretno čekanje na deportaciju, nije ostao valjan za sve vreme trajanja tog pritvora zato što bugarske vlasti nisu s dužnom pažnjom vodile taj postupak.

Mathloom protiv Grčke

24. april 2012.

U ovom slučaju radilo se o jednom iračkom državljaninu koji je dve godine i tri meseca bio držan u ekstradicionom pritvoru iako je doneto rešenje o njegovom uslovnom puštanju na slobodu.

ESLJP je stao na stanovište da je **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). On je pre svega ustanovio da u grčkim zakonima kojima je uređeno pitanje pritvora lica za koja je doneto sudsko rešenje o proterivanju nije utvrđen maksimalni rok pa stoga ti zakoni ne ispunjavaju zahtev za predvidljivost koji je propisan članom 5. stav 1. Konvencije.

M. A. protiv Kipra (Predstavka br. 41872/10)

23. jul 2013.

U ovom slučaju radilo se o jednom Kurdu, državljaninu Sirije, koga su kiparske vlasti držale u pritvoru i nameravale da ga deportuju u Siriju, a nakon policijske operacije sprovedene u rano jutru 11. juna 2010. godine, u kojoj su on i drugi Kurdi iz Sirije isterani iz improvizovanih šatora u kojima su ispred Vladinih zgrada u Nikoziji protestovali zbog politike azila koju sprovodi Kiparska vlada.

U celini uzev, ESLJP je zaključio da je u datom slučaju **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost) u odnosu na celokupan period pritvora podnosioca predstavke budući da domaće vlasti nisu sprovele taj pritvor u skladu sa zakonom propisanim postupkom.

Jedini pravni lek predviđen u unutrašnjem pravu koji bi omogućio podnosiocu predstavke da se ispita zakonitost odluke o njegovom pritvoru bio bi pravni lek po osnovu člana 146. Ustava. ESLJP je stao na stanovište da je prosečno trajanje takvih postupaka, koje je u predmetnom vremenu iznosilo osam meseci, bilo nesumnjivo isuviše dugo u smislu **člana 5. stav 4.** Konvencije (pravo da se hitno sudski ispita zakonitost pritvora). Prema tome, došlo je do **povrede** te odredbe.

Suso Musa protiv Malte

23. jul 2013.

U ovom slučaju radilo se o tražiocu azila koji navodno ima državljanstvo Sijera Leonea. On se, pre svega, pritužio zbog toga što je bio, kako je naveo, nezakonito pritvoren i zbog toga što nije imao na raspolaganju delotvorna sredstva pomoću kojih bi mogao da isposluje da se ispita zakonitost njegovog pritvora.

ESLJP je ustanovio da je **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). Pritvor podnosioca predstavke koji je prethodio donošenju rešenja o njegovom zahtevu za azil bio je proizvoljan. Uslovi pritvora bili su krajnje problematični sa stanovišta člana 3. (zabrana nečovečnog i ponižavajućeg postupanja). Osim toga, vlasti su nerazumno dugo odlučivale o tome da li podnosiocu predstavke treba dopustiti da ostane na Malti. Što se tiče trajanja pritvora nakon što je doneto rešenje o zahtevu za azil podnosioca predstavke, ESLJP je ustanovio da postupak deportacije nije vođen s dužnom pažnjom. Takođe je **bio povređen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti pritvora) jer podnosilac predstavke nije bio u mogućnosti da se izbori za brzo preispitivanje zakonitosti njegovog pritvora. Konačno, na osnovu **člana 46.** Konvencije (obaveznost i izvršenje presuda), ESLJP je konstatovao da bi problemi koji su uočeni u ovom slučaju mogli dovesti do pojave novih sličnih predstavi. S tih razloga je ESLJP zahtevao od vlasti Malte da utvrde mehanizam koji će omogućiti individualnim licima da traže da se ispita zakonitost njihovog imigracionog pritvora da bi rešenje o svom zahtevu za azil dobili u razumnom roku. Osim toga, ESLJP je preporučio Malti da preduzme neophodne mere za poboljšanje uslova i skraćenje trajanja pritvora tražilaca azila.

Kim protiv Rusije

17. jul 2014.

U ovom slučaju radilo se o ekstradicionom pritvoru jednog apatrida za koga su vlasti prvobitno smatrale da je državljanin Uzbekistana. Podnosilac predstavke se, pre svega, pritužio na uslove svog dvogodišnjeg boravka u pritvorskom centru za strance. Takođe je naveo da je njegov pritvor bio nezakonit i zbog prekomerne dužine i zbog toga što nije postojala mogućnost da se izvrši rešenje o njegovom proterivanju, kao i zbog toga što on sam nije mogao da se izbori za sudsko ispitivanje svog pritvora.

ESLJP je stao na stanovište da je u datom slučaju **bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost), **kao i član 5. stav 4.** (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti pritvora). ESLJP je, pre svega, ustanovio da podnosilac predstavke nije imao na raspolaganju nijedan postupak koji bi mu omogućio da ospori svoj pritvor, te da je zadržan u pritvoru uprkos tome što nije bilo nikakvih realnih izgleda da se obezbedi izvršenje njegovog proterivanja. Vlasti, prema tome, nisu ispoljile dužnu pažnju u datoj situaciji. Saglasno **članu 46.** (obaveznost i izvršenje presuda) ESLJP je dalje zaključio da je Rusija dužna da preduzme odgovarajuće mere kako bi obezbedila procedure pomoću kojih će se sprečiti da podnosilac predstavke bude ponovo uhapšen i zadržan u pritvoru zbog delikata koji nastupe kao posledica njegovog statusa apatrida. U ovom slučaju je ESLJP takođe ustanovio da je **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog uslova pritvora u kojima je boravio podnosilac predstavke.

Mahammad i drugi protiv Grčke

15. januar 2015.

U ovom slučaju radilo se o uslovima pritvora podnosilaca predstavke, kao i o zakonitosti tog pritvora u centru za administrativni pritvor Fjoakio u Grčkoj.

ESLJP je stao na stanovište da je u datom slučaju **bio prekršen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti pritvora) zbog nedostataka u postupku predviđenom za preispitivanje zakonitosti administrativnog pritvora podnosilaca predstavke. ESLJP je takođe ustanovio da je **bio prekršen član 3.** Konvencije (zabrana nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) zbog uslova pritvora u kojima su podnosioci predstavke boravili.

A. M. protiv Francuske (Predstavka br. 56324/13)

12. jul 2016.

U ovom slučaju radilo se o pritužbi podnetoj zbog toga što nije postojao delotvoran pravni lek kojim bi bilo moguće osporiti rešenje o pritvoru koje je u Francuskoj doneto protiv jednog

stranca i koje je docnije dovelo do toga da je taj stranac proteran sa francuske teritorije. Podnosilac predstave, državljanin Tunisa, pritužio se, u suštini, zbog toga što žalba koju je on uložio na rešenje o deportaciji nije imala suspenzivno dejstvo i zbog toga što je Upravni sud Francuske, kao i zbog preterano restriktivno ispitivao zakonitost tog rešenja koje je sproveo.

ESLJP je zaključio da je u datom slučaju **bio prekršen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje sudske zakonitosti pritvora) pošto je ustanovio da podnosilac predstave nije bio u mogućnosti da iskoristi delotvoran pravni lek za potrebe te odredbe. ESLJP je naročito ukazao na to da je svrha člana 5. stav 4. to da se žrtvama lišenja slobode u smislu člana 5. stav 1. Konvencije pruži dovoljna i delotvorna zaštita od proizvoljnog postupanja. Budući da Francuski upravni sud nije bio nadležan da proceni zakonitost predthodnih odluka koje su dovele do administrativnog pritvora, domaći pravni lek predviđen za procenu ne samo zakonitosti nego i svrsishodnosti pritvora nije bio dovoljan u datom slučaju.

Khlaifia i drugi protiv Italije

15. decembar 2016. (Veliko veće)

Vidi, gore, u odeljku pod naslovom „Lišenje slobode“.

S. K. protiv Rusije (Predstavka br. 52722/15)

14. februar 2017.

Vidi, gore, u odeljku pod naslovom „Lišenje slobode“.

O. S. A. i drugi protiv Grčke (Predstavka br. 39065/16)

21. mart 2019.

U ovom slučaju radilo se o uslovima pritvora podnosioca predstave, avganistanskih državljana, u centru „Vijal“ na ostrvu Hios, kao i o pitajima zakonitosti njihovog pritvora, sudskog preispitivanja njihovog predmeta i o informacijama koje su im pružene.

ESLJP je stao na stanovište da je **bio prekršen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti pritvora). Po oceni ESLJP, s obzirom na okolnosti podnosioci predstave nisu imali pristup pravnim lekovima pomoću kojih bi mogli da ospore odluke o njihovom proterivanju i o produžetku njihovog pritvora. Osim toga, ESLJP je konstatovao da su podnosioci predstave bili avganistanski državljani koji govore samo farsi, a nisu imali nijednog advokata koji bi im pomogao. Dokumenti koje su im vlasti dale bili su na grčkom jeziku i nije bilo naznačeno koji je upravni sud nadležan u njihovom slučaju. Konačno, kao i u slučaju *J. R. i drugi protiv Grčke* (vidi, gore, u odeljku pod naslovom „Lišenje slobode“), ESLJP je ipak zaključio da je pritvor podnosioca predstave bio zakonit, kao i da nije dosegnut prag težine koji je potreban da bi se neko postupanje moglo okarakterisati kao nečovečno ili ponižavajuće.

Kaak i drugi protiv Grčke (vidi takođe, gore, u odeljku pod naslovom „Uslovi pritvora“)

3. oktobar 2019⁵.

U ovom slučaju radilo se o uslovima pritvora sirijskih, avganistanskih i palestinskih državljana u privremenim izbegličkim centrima (*hotspots*) u Vijalu i Sudi, u Grčkoj, kao i o zakonitosti njihovog pritvora. Podnosioci predstave su se naročito pritužili zbog toga što im nije pružena besplatna pravna pomoć, kao i zbog toga što na Hiosu nije bilo upravnog suda zbog čega im je bilo praktično onemogućeno da podnose žalbe na odluke o pritvoru, pa su samim tim odluke koje su u tom smislu donete bile proizvoljne.

ESLJP je zaključio da je u datom slučaju **bio prekršen član 5. stav 4.** Konvencije (pravo na hitno sudsko ispitivanje zakonitosti pritvora), kao i da **nije bio prekršen član 5. stav 1.** Konvencije (pravo na slobodu i bezbednost). ESLJP je iznova potvrdio svoj prethodno doneti zaključak o tome da se pritvor u trajanju od jednog meseca u izbegličkom kampu „Vijal“ ne može smatrati prekomernim s obzirom na vreme koje je potrebno da se završe relevantne administrativne formalnosti. Pored toga, pritvor podnosioca predstave nakon što su oni izrazili želju da podnesu zahtev za azil bio je relativno kratak. Nasuprot tome, podnosioci predstave koji nisu imali pravnu pomoć nisu mogli da razumeju sadržaj informativne brošure koja im je data; pre svega, nisu mogli da razumeju materijal koji se odnosio na različite mogućnosti žalbe predviđene unutrašnjim pravom.

⁵ Ova presuda će postati pravnosnažna pod okolnostima utvrđenim u članu 44. stav 2. Konvencije.

[G. B. i drugi protiv Turske \(Predstavka br. 4633/15\)](#)

17. oktobar 2019⁶.

Vidi, gore, u odeljku pod naslovom „Uslovi pritvora“.

Tekstovi i dokumenti

Vidi pre svega:

- **[Guide on the case-law of the European Convention on Human Rights - Immigration \(Vodič kroz sudsku praksu na osnovu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava – Imigracija\)](#)**, **pripremljen pod nadzorom Jurisconsulta**

- **[Handbook on European law relating to asylum, borders and immigration \(Priručnik o evropskom pravu u vezi sa azilom, granicama i imigracijom\)](#)**, Agencija Evropske unije za osnovna prava / Evropski sud za ljudska prava, 2013.

- **[Specijalni predstavnik generalnog sekretara Saveta Evrope za miracije i izbeglice – veb-stranica](#)**

Kontakt s medijima:
Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08

⁶ Ova presuda će postati pravnosnažna pod okolnostima utvrđenim u članu 44. stav 2. Konvencije.